

EL XEC FAMILIAR

L'escàs desenvolupament de les ajudes a les famílies és conseqüència d'anys de govern de les dretes.

És paradoxal que tant a Catalunya com a Espanya hagin estat les forces conservadores les que històricament s'hagin presentat com les grans defensores de la família. Un exemple d'això va ser el Congrés Internacional sobre la Família organitzat per l'Església catòlica espanyola a València, on el Papa va presentar aquesta església com la gran defensora de la institució. Aquesta defensa de la família s'ha convertit també en el tema del partit nacionalista conservador català. El seu candidat a la presidència del Govern, **Artur Mas**, ha presentat com a component central de la seva política social la provisió de xecs familiars (incloent-hi els escolars), que consisteixen en transferències de la Generalitat a les famílies en forma de xecs. Un dels xecs és de 100 euros per nen al mes (durant els seus primers tres anys), perquè pugui assistir a l'escola d'infància que els seus pares escullin. Un altre xec familiar és de 1.000 euros per cada nounat.

Aquestes mesures són presentades per **Mas** amb l'objectiu de trencar amb el gran retard que pateix Catalunya en serveis i ajudes públiques a les famílies. És interessant notar que, com a mostra del seu pedigrí progressista, el candidat convergent ha fet referència diverses vegades al fet que la seva proposta s'ha inspirat en el model suec, punt de referència obligat de les sensibilitats progressistes. És d'agrair, per cert, que el líder del partit nacionalista conservador que ha governat Catalunya durant 23 anys reconegui, per fi, que en les àrees d'atenció a les famílies, Catalunya és a «la cua d'Europa». Esperem que algun dia reconegui que aquest retard social no es limita només a aquests serveis i transferències, sinó a la totalitat de l'Estat de benestar català. Es miri com es miri, l'Estat de benestar a Catalunya el 2003, últim any de Govern nacionalista conservador, estava entre els menys desenvolupats a la Unió Europea dels quinze.

Aquest retard no es podia explicar només com a conseqüència de l'existència del dèficit fiscal, tal com els nacionalistes conservadors al·legaven. El País Basc, on també governava un partit nacionalista conservador, i que no tenia dèficit fiscal, també estava i continua estant entre els països de la Unió Europea dels quinze que tenen menys desenvolupament dels serveis i transferències públiques a les famílies, realitat que es reproduïx als països del sud d'Europa, governats durant gran part del segle XX per governs conservadors d'arrels cristianes.

Tots ells tenen unes transferències i uns serveis d'ajuda a les famílies molt poc desenvolupats, i això com a conseqüència de la visió generalitzada en la cultura conservadora cristiana que considera que les càrregues familiars són responsabilitat de la dona, amb escàs suport de l'Estat. Una constatació que qüestiona la seva autodefinició com a partits profamília.

A EUROPA han estat els països de clara orientació socialdemòcrata –com els escandinaus– els que han desenvolupat amb més intensitat aquests serveis i transferències, establint àmplies xarxes d'escoles d'infància i de serveis domiciliaris, que permeten a les dones compaginar les seves responsabilitats familiars amb el seu projecte personal, facilitant d'aquesta manera la seva integració en el mercat de treball. Això explica que aquests països siguin els que tenen un percentatge de dones en el mercat de treball més alt (Suècia, el 78%; Espanya, el 44%). En aquests països s'estimula que els homes es responsabilitzin també de les tasques familiars (hores setmanals en feines familiars per part d'homes adults a Suècia, 22 hores; a Espanya, 8 hores), paritat poc estimulada en la cultura cristiana que històricament ha definit uns rols que han supeditat la dona a l'home.

Per cert, malgrat el que erròniament afirma **Mas**, Suècia no té xec escolar (vegin **V. Navarro** *El mal llamado cheque escolar sueco*, a www.vnavarro.org). El que l'Estat suec fa és pagar a les escoles segons el nombre d'estudiants, mentre que els pares mantenen la capacitat d'elecció dels centres, tal com en teoria ja passa a les escoles primàries i secundàries a Catalunya, encara que aquesta capacitat d'elecció

queda clarament disminuïda, quan no queda obstaculitzada, a les escoles privades concertades com a conseqüència de l'exigència de pagaments privats, que n'exclouen els fills de famílies amb escassos recursos.

A SUÈCIA, el Govern socialdemòcrata –tal com va fer el govern tripartit català– va prohibir aquests pagaments privats a les escoles, uns pagaments que es van tolerar a Catalunya (mitjançant trampes, com va reconèixer al seu dia el llavors president **Jordi Pujol**) durant el Govern nacionalista conservador. És erroni i tradueix una gran confusió assumir que *xec escolar* és equivalent a *capacitat d'elecció*. En realitat, aquest xec (que no cobreix mai el cost total de les matrícules) és un subsidi a l'escola privada, que continua cobrant el que desitja, de manera que es permet que pugui escollir els estudiants segons la capacitat adquisitiva dels pares. El que es requereix no és un xec familiar, sinó una xarxa extensa i d'alta qualitat de centres d'infància, tal com tenen els països nòrdics, permetent la lliure elecció d'escoles per part dels pares, però prohibint l'elecció dels alumnes per part de les escoles. Això és precisament el que passa en aquells països i és precisament el que va desenvolupar el Govern tripartit.

Aquest desenvolupament, no obstant, requereix una elevada despesa pública, que no és probable que es desemborsi sota un Govern de dretes que ha fet l'eix central de la seva política fiscal la disminució d'impostos.

Vicenç Navarro

Catedràtic de Polítiques Públiques (UPF).

Article publicat a El Periódico de Catalunya, el 6 d'octubre del 2006